
Inventering av bibliometrisk verksamhet vid svenska lärosäten

Håkan Carlsson
Universitetsbiblioteket, Göteborgs universitet

Marianne Hällgren
Universitetsbiblioteket, Linköpings universitet

Arbetsgruppen för bibliometri
SUHF/Forum för bibliotekschefer

1 Bakgrund och syfte

I instruktionerna till arbetsgruppen för bibliometri gav styrgruppen för SUHF/Forum för bibliotekschefer gruppen i uppdrag att "inventera användningen av bibliometri och dess utnyttjande för forskningsutvärdering och resursallokering vid svenska högskolor och eventuellt komma med förslag till gemensamma satsningar". Det har också uttryckts från andra håll att det skulle vara värdefullt med en inventering som kan vara ett stöd för bibliometriarbetet vid lärosätena och dess bibliotek.

Under november månad 2007 genomförde Marianne Hällgren, Linköpings universitetsbibliotek, en inledande intervjuenkät om lärosätenas bibliometriversamhet, i vilken större delen av landets bibliotekschefer tillfrågades. Denna ledde fram till ett beslut i arbetsgruppen att sätta samman en webbenkät för att effektivt och enhetligt fråga samtliga universitet och högskolor och underlätta framtida uppföljningar av en verksamhetsgren i snabb förändring.

I maj 2008 kontaktades därför bibliotekschefer vid 40 svenska lärosäten med en kort webbenkät om det egna lärosätet och bibliometriversamheten. Enkäten finns i sin helhet som bilaga 1. Denna sammanställning har som mål att redovisa och diskutera resultatet från enkäten och komma med idéer till fortsatt gemensamt arbete.

2 Metod

Inventeringen gjordes med hjälp av intervju- och webbenkäter. Den inledande intervjuenkäten gjordes med bibliotekschefer vid knappt 30 lärosäten i november 2007. Webbenkäten distribuerades till bibliotekschefer (överbibliotekarie eller motsvarande) vid samtliga svenska universitet och högskolor. Som underlag för valet av mottagare användes SUHF:s medlemsregister och Forum för bibliotekschefer register över bibliotekschefer. Totalt 40 lärosäten kontaktades och av dessa svarade 35 fullständigt och 3 delvis på enkäten och i 34 av 38 fall besvarades enkäten direkt av bibliotekschefen eller motsvarande. Två mindre högskolor (Danishögskolan och Högskolan på Gotland) avstod från att svara. Enkäten sändes ut den 19 maj 2008 och sista svaret registrerades den 10 juli.

3 Avgränsningar och osäkerhet

Den största felkällan bör vara att endast en person valdes att företräda varje lärosäte. Enkäten visar att bibliometri pågår i många delar av organisationen och det är inte rimligt att bibliotekschefen ska ha kännedom om all aktivitet. Om bara en person ska tillfrågas, så tror vi dock att bibliotekschefen genom sin plats i organisationen har bäst möjlighet att företräda lärosätet i dessa frågor.

4 Resultat

Totalt 13 lärosäten redovisade i webbenkäten i maj 2008 att de kände till att organiserad bibliometrisk analys förekom någonstans vid lärosätet. De aktuella lärosätena finns redovisade i tabell 1. Av dessa har Örebro universitet tillkommit sedan intervjuomgången i november 2007.

Tabell 1. Lärosäten med organiserad bibliometrisk verksamhet i maj 2008

Chalmers tekniska högskola
Göteborgs universitet
Högskolan i Borås
Karolinska Institutet
Kungliga tekniska högskolan
Linköpings universitet
Lunds universitet
Stockholms universitet
Sveriges lantbruksuniversitet
Umeå universitet
Uppsala universitet
Växjö universitet
Örebro universitet

Ett förenklat sätt att redovisa de aktiva lärosätena är att de motsvaras av samtliga universitet samt Högskolan i Borås förutom Karlstads universitet, Mittuniversitetet och Luleå tekniska universitet. Utöver dessa lärosäten redovisade 10 universitet och högskolor att de vid något enstaka tillfälle utfört någon form av bibliometrisk analys.

Bland de 13 lärosätena med bibliometrisk verksamhet, så sker analysen i 10 av fallen vid biblioteket. Universitetsledningen handhar analys vid 6 universitet och ett mindre antal har verksamhet externt, på fakulteter eller i en specifik forskargrupp.

Ändamålet med den bibliometriska analysen är skiftande. Flest (11) använder det för orientering för lärosätet. Enligt nio svarande används data för medelstildelning och i åtta av fallen görs analys för rapportering till departement eller annan myndighet. Vid sju lärosäten görs analysen som orientering för en enskild forskare och vid fem universitet används informationen i tjänstetillsättningar och/eller befodringsärenden.

Yrkesbakgrunden för dem som utför analysen är i tio fall forskare. I sju fall görs analysen av bibliotekarier. Två redovisar att den analyserande har annan högskoleutbildning. Initiativet till verksamheten har ofta tagits av biblioteket (sex av elva svarande). I tre fall har initiativet tagits av lärosätets ledning och i något fall av fakultet eller forskare.

Normalt är två personer i personalen involverade i det direkta arbetet (5 av 10 svarade så), men även större spridning bland personalen (5 resp. 7 personal) redovisas. Totalt motsvarar detta i 5 av 10 fall 0,5-0,9 årsanställda. Tre lärosäten redovisar 1,0-1,4 och ett lärosäte redovisar 1,5-1,9 årsanställda. Det direkta utfallet återfinns i tabell 2. Det finns ett klart beroende mellan antalet årsanställda och lärosätets storlek, där den bästa korrelationen ges med lärosätets kostnader för forskning och forskningsutbildning. Typiskt finns en årsanställd inriktad på bibliometri på varje dryga 2 miljarder i forskningskostnader.

Det som upplevs som problematiskt i bibliometriarbetet är främst tillgången på rådata (8 av 11 svarande), bristen på samordning mellan lärosäten (5), allmän resursbrist (4) och avsaknaden av stöd från universitetsledningen (4). Tre lärosäten visar på brist på tillgång till kompetensutveckling. Detta är en förändring sedan november-inventeringen, då samtliga svarande nämnde behovet av kompetensutveckling. De tekniska hjälpmedel som anses viktiga för bibliometriska verksamheten är publikationsdatabasen, tillgång till ISI-data och programvaran Bibexcel.

Framtidstron till fortsatt bibliometriutveckling är stark bland de samtliga lärosäten. Av 37 svarande anser 24 lärosäten att intresset för bibliometri kommer att öka de närmsta 6 månaderna. Nästan lika många tror att detta innebär en ökning av antalet årsanställda involverade i bibliometri vid det egna biblioteket det närmaste året. Inga lärosäten tror på mindre aktivitet eller färre bibliometriårsanställda. Procentuellt trodde lite fler på en ökning av bibliometriversamheten i maj än i november.

Tabell 2. Antal personer och årsanställda aktiva i organiserad bibliometrisk verksamhet vid biblioteket i maj 2008

	<i>Antal aktiv personal</i>	<i>Antal årsanställda</i>	<i>Aktivitet även i annan del</i>
Chalmers tekniska högskola	1	0,5-0,9	
Göteborgs universitet	3	1,0-1,4	
Högskolan i Borås	2	0,1-0,4	
Karolinska Institutet	7	1,0-1,4	X
Kungliga tekniska högskolan	2	0,5-0,9	X
Linköpings universitet	5	0,5-0,9	X
Lunds universitet	3	1,5-1,9	
Stockholms universitet	2	1,0-1,4	
Sveriges lantbruksuniversitet	Ingen organiserad aktivitet vid biblioteket		X
Umeå universitet	Ingen organiserad aktivitet vid biblioteket		X
Uppsala universitet	2	0,5-0,9	X
Växjö universitet	2	0,5-0,9	X
Örebro universitet	Ingen organiserad aktivitet vid biblioteket		X

5 Diskussion

Bibliometriveksamheten är fortfarande ökande i Universitetssverige och allt fler ger bibliometriveksamheten en struktur. Det får nu anses normalt att ha organiserad bibliometrisk verksamhet lokalt vid de svenska universiteten. Trots att valet av svarande kan påverka resultatet, så sker mycket av verksamheten vid biblioteket, även om det också är vanligt att verksamheten placeras centralt på lärosätena.

Genomsnittligt förläggs knappt ett helårsverke till bibliometriarbetet. Större lärosäten har lite fler och mindre enheter något färre. Ofta fördelas arbetsbördan på flera och detta kan vara värdefullt att ha som bakgrund i utformningen av kompetensutvecklingsaktiviteter. Arbetsgruppen har arbetat aktivt med utbildningsfrågor och arrangerat flera utbildningstillfällen och det är tydligt i enkäten att utbildningsbehovet har bemötts på ett bra sätt. Nu ser behovet av samarbete mellan lärosätena och tillgången till rådata ut att vara nya fokusområden.

6 Slutsatser

En fortsatt växande bibliometriveksamheten i Sverige kräver fortsatt stöd. Det är rimligt att anta att flera högskolor och mindre universitet kommer att organisera sitt arbete det närmaste året. Dessa kommer fortsättningsvis att behöva stöd genom kompetensutveckling. I övrigt ligger utmaningen att förbättra och förenkla tillgången till bibliometrisk rådata och detta bör göras genom samarbeten mellan lärosätena.

Det får inte ses som otroligt att det även i de lärosäten som saknar organiserad bibliometrisk verksamhet blir biblioteken som tar initiativ till en organiserad eller utökad bibliometrisk verksamhet. Detta kan innebära att bibliotekscheferna kan behöva särskilt stöd och informeras och utbildas speciellt kring bibliometriarbete.

Eftersom området fortfarande expanderar kraftigt, så bör webbenkäten följas upp med en liknande enkät under 2009. Eventuellt kan denna nya enkätomgång skickas även till andra inom universiteten.

Bibliometri vid svenska universitets- och högskolebibliotek

1. Bakgrundsinformation

1. Vad heter ditt lärosäte?

2. Vilken status har ditt lärosäte?

- Universitet
- Högskola

3. Vem besvarar denna enkät?

- Överbibliotekarie/motsvarande
- Annan (specificera)

2. Förekomst av bibliometriska studier

4. Förekommer någon form av biblioteket känd organiserad bibliometrisk analys inom lärosätet (inkl. biblioteket)?

- Ja, gå till fråga 6.
- Nej

5. Om nej ovan, har någon enstaka analys gjorts eller har möjligheten att skapa någon form av bibliometrisk analys eller publikationsanalys diskuteras inom biblioteket eller hela lärosätet.

- Ja, gå till fråga 14.
- Nej, gå till fråga 14.

6. Om ja ovan, var sker denna analys?

- Biblioteket
- Lärosätets ledning
- Fakultetsledning/motsv
- Extern konsult
- Annan (specificera)

Bibliometri vid svenska universitets- och högskolebibliotek

7. Hur används det bibliometriska analyserna av slutanvändaren?

- Som orientering om lärosätet
- Som orientering för enskild forskare
- För medelsfördelning för en del eller hela universitetet
- För tjänstetillsättningar
- För befordringsärenden
- För redovisning till departement eller annan extern myndighet
- Annan (specificera)

8. Vilken utbildning har den som huvudsakligen gör analysen?

- Bibliotekarie
- Forskare
- Annan (specificera)

3. Bibliometri vid bibliotek

Var god att besvara dessa frågor om bibliometrisk analys görs vid biblioteket. Annars gå vidare till nästa sida.

9. Varifrån kom initiativet till bibliotekets bibliometriversamhet?

- Lärosätets ledning
- Biblioteket internt
- Annan (specificera)

10. Hur många enskilda personer arbetar organiserat med bibliometri på biblioteket just nu?

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8 eller fler

11. Hur många årsanställda motsvarar det?

- 0
- 0,1-0,4
- 0,5-0,9
- 1,0-1,4
- 1,5-1,9
- 2,0-2,4
- 2,5-fler

12. Vilka problem upplevs som mest kritiska bibliometriarbetet just nu?

- Tillgången på kompetensutveckling
- Tillgången på rådata för bibliometrisk analys
- Stödet från lärosätets ledning
- Bristen på samordning/stöd lärosäten emellan
- Annat (specificera)

13. Används något teknisk stöd, egenutvecklat eller inköpt, som ni ser som särskilt användbart eller anpassat för bibliometriarbetet?

4. Utveckling

14. Hur ser du intresset för bibliometri förändras vid lärosätet de senaste 6 månaderna?

- Mer intresse
- Liknande intresse
- Mindre intresse
- Inget intresse har märkts

15. Hur ser du bibliometriversamheten (antal årsanställda) utvecklas det närmaste året inom lärosätet?

- Mer bibliometri
- Ungefär lika mycket
- Mindre bibliometri

Bibliometri vid svenska universitets- och högskolebibliotek

16. Hur ser du bibliometriversamheten (antal årsanställda) utvecklas det närmaste året inom biblioteket?

Mer bibliometri

Ungefär samma

Mindre bibliometri

5. Avslutning

Tack för visat intresse. Vi skickar ut dessa enkäter med jämna mellanrum för att noggrant följa utvecklingen.